

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 20 grudnia 2017 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Rolnictwo – Wspólna organizacja rynków – Program operacyjny w sektorze owoców i warzyw – Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007, zmienione rozporządzeniem (WE) nr 361/2008 – Artykuły 103b, 103d i 103g – Pomoc finansowa Unii Europejskiej – Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 543/2011 – Artykuł 60 i pkt 23 załącznika IX – Inwestycje realizowane w gospodarstwach lub pomieszczeniach należących do organizacji producentów – Pojęcie – Uzasadnione oczekiwania – Pewność prawa

W sprawie C-516/16

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny, Austria) postanowieniem z dnia 27 września 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 października 2016 r., w postępowaniu:

Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse eGen

przeciwko

Agrarmarkt Austria,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, A. Prechal i E. Jarašiūnas (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse eGen przez G. Burgstallera, Rechtsanwalt,
- w imieniu Agrarmarkt Austria przez R. Leutnera, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez B. Eggers, K. Skelly oraz A. Lewisa, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Złożony w niniejszej sprawie wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 103c, art. 103d ust. 2 oraz części IX i X załącznika I do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (rozporządzenia o jednolitej wspólnej organizacji rynku) (Dz.U. 2007, L 299, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 361/2008 z dnia 14 kwietnia 2008 r. (Dz.U. 2008, L 121, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1234/2007”), art. 65, 66 i 69 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1580/2007 z dnia 21 grudnia 2007 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze do rozporządzeń Rady (WE) nr 2200/96, (WE) nr 2201/96 i (WE) nr 1182/2007 w sektorze owoców i warzyw (Dz.U. 2007, L 350, s. 1), art. 51 ust. 7 oraz art. 64, 65 i 68–70 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r., ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz.U. 2011, L 157, s. 1), a także zasad pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań. Wniosek ten dotyczy również ważności i wykładni pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia nr 543/2011, ważności art. 21 ust. 1 lit. i) oraz art. 52 ust. 6 lit. a) rozporządzenia nr 1580/2007, a także ważności art. 50 ust. 3 lit. d) i art. 60 ust. 7 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse eGen (zwaną dalej „ETG”) a Agrarmarkt Austria (zwaną dalej „AMA”) – osobą prawną prawa publicznego, działającą między innymi jako agencja płatnicza – w przedmiocie decyzji, mocą której AMA stwierdziła niedopuszczalność pomocy finansowej Unii Europejskiej na inwestycję zrealizowaną przez ETG, a w konsekwencji odmówiła wypłaty tej pomocy za rok 2014 w zakresie, w jakim wniosek o wypłatę środków dotyczył tej inwestycji, i nakazała zwrot pomocy już wypłaconej.

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 1234/2007

- 3 Tytuł I części II rozporządzenia nr 1234/2007 dotyczy interwencji rynkowej. Rozdział IV tego tytułu dotyczy systemu pomocy, a zawarta w nim sekcja IVa, wprowadzona do rozporządzenia nr 1234/2007 rozporządzeniem nr 361/2008, dotyczy dopłat w sektorze owoców i warzyw. Podsekcja II sekcji IVa nosi tytuł „Fundusze i programy operacyjne”. Zawiera ona art. 103b–103h rozporządzenia nr 1234/2007.
- 4 Artykuł 103b tego rozporządzenia, zatytułowany „Fundusze operacyjne”, przewiduje:
„1. Organizacje producentów działające w sektorze owoców i warzyw mogą utworzyć fundusz operacyjny. Fundusz ten jest finansowany z:
a) wkładów finansowych członków lub samej organizacji producentów;
b) pomocy finansowej [Unii], która może zostać przyznana organizacjom producentów.
2. Fundusze operacyjne służą wyłącznie do finansowania programów operacyjnych zatwierdzonych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 103g”.

- 5 Artykuł 103c rozporządzenia nr 1234/2007, zatytułowany „Programy operacyjne”, stanowi w ust. 1:
- „Programy operacyjne w sektorze owoców i warzyw mają co najmniej dwa spośród celów, o których mowa w art. 122 lit. c), lub celów wymienionych poniżej:
- a) planowanie produkcji;
 - b) poprawa jakości produktów;
 - c) podwyższenie handlowej wartości produktów,
 - d) promocja produktów świeżych lub przetworzonych;
 - e) środki ochrony środowiska i metody produkcji bezpieczne dla środowiska, w tym rolnictwo ekologiczne;
- [...]”.
- 6 Artykuł 103d tego rozporządzenia, zatytułowany „[P]omoc finansowa [Unii]”, przewiduje:
- „1. [P]omoc finansowa [Unii] jest równa rzeczywiście wpłaconej kwocie finansowych wkładów, o których mowa w art. 103b ust. 1 lit. a), ale jest ograniczona do 50% rzeczywiście poniesionych wydatków.
2. [P]omoc finansowa [Unii] jest ograniczona do 4,1% wartości produkcji wprowadzonej do obrotu przez każdą organizację producentów.
- Ta wielkość procentowa może jednak zostać zwiększona do 4,6% [...], o ile wielkość przekraczająca 4,1% [...] jest wykorzystywana wyłącznie w zakresie środków zapobiegania kryzysom i zarządzania nimi.
- [...]”.
- 7 Artykuł 103g tego rozporządzenia dotyczy zatwierdzania programów operacyjnych. Stanowi on, co następuje:
- „1. Projekty programów operacyjnych są przedkładane właściwym organom krajowym, które je zatwierdzają lub odrzucają lub występują o wprowadzenie do nich zmian zgodnie z przepisami niniejszej podsekcji.
2. Organizacje producentów przekazują państwu członkowskiemu informację o szacowanej wielkości funduszu operacyjnego na każdy rok oraz przedstawiają stosowne uzasadnienie oparte na danych szacunkowych dotyczących programu operacyjnego, wydatków w roku bieżącym i ewentualnych wydatków w roku poprzednim oraz, w razie potrzeby, szacowanej wielkości produkcji na rok następny.
3. Państwo członkowskie powiadamia organizację producentów lub stowarzyszenie organizacji producentów o szacowanej kwocie [unijnej] pomocy finansowej zgodnie z limitami określonymi w art. 103d.
4. Wypłaty [unijnej] pomocy finansowej dokonywane są na podstawie wydatków poniesionych z tytułu programów objętych programem operacyjnym. W odniesieniu do tych samych programów mogą być wypłacane zaliczki z zastrzeżeniem przedstawienia gwarancji lub zabezpieczenia.
- ”

5. Organizacja producentów powiadamia państwo członkowskie o ostatecznej kwocie wydatków w roku poprzednim, załączając niezbędne dokumenty towarzyszące, tak aby mogła otrzymać pozostałą część [unijnej] pomocy finansowej.

[...]”.

- 8 W tytule II części II rozporządzenia nr 1234/2007, dotyczącym „przepisów regulujących wprowadzanie do obrotu i produkcję”, rozdział II został poświęcony „organizacjom producentów, organizacjom międzybranżowym, organizacjom podmiotów gospodarczych”. Znajdujący się w tym rozdziale art. 122 tego rozporządzenia, zatytułowany „Organizacje producentów”, stanowi:

„Państwa członkowskie uznają organizacje producentów, które:

[...]

- c) dążą do realizacji szczegółowego celu, który może, w szczególności, lub w odniesieniu do sektora owoców i warzyw obejmować jeden lub więcej z następujących celów:
- (i) zapewnienie planowania i dostosowywania produkcji do popytu, w szczególności w odniesieniu do jakości i ilości;
 - (ii) koncentracja dostaw i umieszczanie na rynku produktów wytwarzanych przez ich członków;
 - (iii) optymalizacja kosztów produkcji i stabilizowanie cen producentów”.
- 9 Załącznik I do rozporządzenia nr 1234/2007 jest zatytułowany „Wykaz produktów, o których mowa w art. 1 ust. 1”. Załącznik ten precyzuje w części IX, dotyczącej owoców i warzyw, że rozporządzenie to odnosi się w szczególności do owoców i warzyw objętych kodem CN ex 0709, określonych jako „[p]ozostałe warzywa, świeże lub schłodzone, z wyłączeniem [niektórych kategorii papryki, oliwek i kukurydzy]”. W części X, która odnosi się do przetworów owocowych i warzywnych, załącznik ten wskazuje, że rozporządzenie to odnosi się w szczególności do przetworów objętych kodem CN ex 0710, określonych jako „[w]arzywa (niegotowane lub gotowane na parze lub w wodzie), zamrożone, z wyłączeniem [niektórych kategorii kukurydzy, oliwek i papryki]”.
- 10 Rozporządzenie nr 1234/2007 zostało uchylone, ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2014 r., rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. 2013, L 347, s. 671). W art. 231 ust. 2 rozporządzenia nr 1308/2013 stanowi się, że programy wieloletnie przyjęte przed dniem 1 stycznia 2014 r. nadal podlegają stosownym przepisom rozporządzenia nr 1234/2007, aż do wygaśnięcia tych programów.

Rozporządzenie nr 1580/2007

- 11 Artykuł 21 rozporządzenia nr 1580/2007 zawiera definicje. Ustęp 1 tego przepisu stanowi:

„Do celów niniejszego tytułu [III, dotyczącego organizacji producentów]:

[...]

- i) „pierwsze przetworzenie” oznacza przetworzenie owoców lub warzyw na inny produkt wymieniony w załączniku I do traktatu [FUE]. Czyszczenia, krojenia, rozbioru, suszenia i pakowania świeżych produktów w celu sprzedaży nie uznaje się za pierwsze przetworzenie,

[...]”.

- 12 Rozdział II, znajdujący się w tytule III, został zatytułowany „Fundusze i programy operacyjne”. Sekcja 1 rozdziału II, zawierająca art. 52 i 53 tego rozporządzenia, dotyczy „[w]artości produkcji stanowiącej przedmiot obrotu”. Artykuł 52, zatytułowany „Podstawa obliczania”, przewiduje:
- „1. Do celów niniejszego rozdziału wartość produkcji stanowiącej przedmiot obrotu danej organizacji producentów oblicza się na podstawie produkcji członków organizacji producentów, w odniesieniu do której dana organizacja producentów jest uznana.
- [...]
6. Produkcję stanowiącą przedmiot obrotu fakturuje się na etapie »loco organizacja producentów«:
- a) w stosownych przypadkach, jako produkt pakowany, przygotowany lub który został poddany pierwszemu przetworzeniu,
- [...]”.
- 13 Artykuł 52 rozporządzenia nr 1580/2007 został zmieniony rozporządzeniem Komisji (UE) nr 687/2010 z dnia 30 lipca 2010 r. (Dz.U. 2010, L 199, s. 12), które weszło w życie w dniu 7 sierpnia 2010 r., wprowadzając nowy system obliczania wartości produkcji stanowiącej przedmiot obrotu. Ten nowy system obliczeniowy został powtórzony w art. 50 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011.
- 14 Sekcja 3 rozdziału II rozporządzenia nr 1580/2007, w której znajdują się art. 57–68 tego rozporządzenia, jest poświęcona programom operacyjnym. Artykuł 61 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zawartość programów operacyjnych i wydatki kwalifikujące się do przyznania pomocy”, precyzuje w ust. 3 akapit trzeci, że „[i]nwestycje lub działania mogą być realizowane w gospodarstwach indywidualnych członków organizacji producentów, pod warunkiem że przyczyniają się do osiągnięcia celów programu operacyjnego. W przypadku wystąpienia członka z organizacji, państwa członkowskie zapewniają odzyskanie inwestycji lub jej wartości końcowej, chyba że państwo członkowskie zadecyduje inaczej”, a w ust. 4, że „[p]rogramy operacyjne nie obejmują działań lub wydatków, o których mowa w wykazie określonym w załączniku VIII”. Punkt 22 owego załącznika VIII dotyczy „inwestycj[i] lub dział[ań] podobnego rodzaju realizowan[y]ch w gospodarstwach nienależących do organizacji producentów, stowarzyszenia organizacji producentów, spółki zależnej [...]”.
- 15 Artykuły 65 i 66 rozporządzenia nr 1580/2007 zostały zatytułowane, odpowiednio, „Decyzja” i „Zmiany w programach operacyjnych na kolejne lata”. Przepisy tych artykułów zostały powtórzone bez istotnych zmian w art. 64 i 65 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011.
- 16 W sekcji 4 tego rozdziału II, zatytułowanej „Pomoc”, figurują art. 69–73 rozporządzenia nr 1580/2007. Przepisy art. 69 tego rozporządzenia, dotyczącego zatwierdzonej kwoty pomocy, oraz art. 70 tego rozporządzenia, zatytułowanego „Wnioski”, zostały powtórzone bez istotnych zmian w art. 68 i 69 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011.
- 17 Ponieważ rozporządzenie nr 1580/2007 zostało uchylone rozporządzeniem wykonawczym nr 543/2011, które weszło w życie w dniu 22 czerwca 2011 r., wszelkie odwołania do uchylonego rozporządzenia należy rozumieć jako odwołania do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011.

Rozporządzenie wykonawcze nr 543/2011

18 Motyw 42 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 stanowi:

„W przypadku inwestycji w indywidualnych gospodarstwach, aby zapobiec nieuzasadnionemu wzbogaceniu się podmiotu prywatnego posiadającego silne powiązania z organizacją podczas okresu użytkowania inwestycji, należy ustanowić przepisy umożliwiające organizacji odzyskanie wartości końcowej inwestycji, bez względu na to, czy inwestycja taka jest własnością członka czy organizacji”.

19 Rozdział II tytułu III rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 dotyczy funduszy i programów operacyjnych. Sekcja 1 tego rozdziału, zatytułowana „Wartość produkcji sprzedanej”, zawiera art. 50 i 51 tego rozporządzenia. Artykuł 50 tego rozporządzenia, zatytułowany „Podstawa obliczania”, stanowi:

„1. Wartość produkcji sprzedanej danej organizacji producentów oblicza się na podstawie produkcji samej organizacji producentów oraz jej członków będących producentami i obejmuje ona wyłącznie produkcję tych owoców i warzyw, w odniesieniu do których organizacja producentów została uznana [...]”.

[...]

3. Wartość produkcji stanowiącej przedmiot obrotu nie obejmuje wartości przetworów owocowych i warzywnych ani żadnego jakiegokolwiek innego produktu, który nie jest produktem sektora owoców i warzyw.

Jednakże wartość produkcji sprzedanej w odniesieniu do owoców i warzyw przeznaczonych do przetworzenia, które zostały przetworzone w jeden z przetworów owocowych i warzywnych wymienionych w części X załącznika I do rozporządzenia [nr 1234/2007] lub jakiegokolwiek inny produkt przetworzony, o którym mowa w niniejszym artykule i który jest szerzej opisany w załączniku VI do niniejszego rozporządzenia, bądź przez organizację producentów, zrzeszenie organizacji producentów lub ich członków [...] przez nich samych lub w drodze outsourcingu, oblicza się jako stawkę ryczałtową w procentach mającą zastosowanie do fakturowanej wartości tych produktów przetworzonych. Wymieniona stawka ryczałtowa wynosi:

[...]

d) 62% dla mrożonych owoców i warzyw;

[...]”.

20 Artykuł 51 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 dotyczy okresu odniesienia. Stanowi on, co następuje:

„1. Roczny pułap pomocy określony w art. 103d ust. 2 rozporządzenia [nr 1234/2007] oblicza się corocznie na podstawie wartości produkcji sprzedanej w ciągu dwunastomiesięcznego okresu odniesienia określanego przez państwa członkowskie.

[...]

7. W drodze odstępstwa od przepisów ust. 1 [...] wartość produkcji sprzedanej za okres odniesienia obliczana jest zgodnie z prawodawstwem obowiązującym w danym okresie odniesienia.

Jednakże w odniesieniu do programów operacyjnych zatwierdzonych do dnia 20 stycznia 2010 r. wartość produkcji sprzedanej do 2007 r. oblicza się na podstawie prawodawstwa mającego zastosowanie w okresie odniesienia, natomiast wartość produkcji sprzedanej od 2008 r. oblicza się na podstawie prawodawstwa mającego zastosowanie w 2008 r.

W odniesieniu do programów operacyjnych zatwierdzonych po dniu 20 stycznia 2010 r. wartość produkcji sprzedanej od 2008 r. oblicza się na podstawie prawodawstwa mającego zastosowanie w chwili zatwierdzenia programu operacyjnego”.

- 21 Sekcja 3 rozdziału II tytułu III rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 jest poświęcona programom operacyjnym i zawiera art. 55–67. Artykuł 60 tego rozporządzenia, dotyczący kwalifikowalności działań w ramach programów operacyjnych, przewiduje:

„1. Programy operacyjne nie obejmują działań ani wydatków, o których mowa w wykazie przedstawionym w załączniku IX.

[...]

6. Inwestycje lub działania mogą być realizowane w gospodarstwach indywidualnych lub obiektach członków będących producentami należących do organizacji producentów lub zrzeszeń organizacji producentów, w tym jeżeli działania zlecono członkom organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów, pod warunkiem że przyczyniają się do osiągnięcia celów programu operacyjnego. W przypadku wystąpienia członka z organizacji państwa członkowskie gwarantują odzyskanie inwestycji lub jej wartości końcowej [...].

7. Inwestycje i działania związane z przekształcaniem owoców i warzyw w przetworzone owoce i warzywa mogą kwalifikować się do wsparcia, jeżeli takie inwestycje i działania przyczyniają się do realizacji celów, o których mowa w art. 103c ust. 1 rozporządzenia [nr 1234/2007], w tym celów, o których mowa w art. 122 akapit pierwszy lit. c) wspomnianego rozporządzenia, oraz pod warunkiem, że takie inwestycje i działania określono w strategii krajowej, o której mowa w art. 103f ust. 2 rozporządzenia [nr 1234/2007]”.

- 22 Artykuł 64 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, zatytułowany „Decyzja”, który powtarza bez istotnych zmian art. 65 rozporządzenia nr 1580/2007, stanowi:

„1. Właściwy organ państwa członkowskiego, w odpowiednim przypadku:

- a) zatwierdza kwoty funduszy operacyjnych i programy operacyjne, które spełniają wymogi rozporządzenia [nr 1234/2007] oraz wymogi niniejszego rozdziału;
- b) zatwierdza programy operacyjne, pod warunkiem zaakceptowania przez organizację producentów określonych zmian; lub
- c) odrzuca programy lub części programów.

2. Właściwy organ państwa członkowskiego podejmuje decyzje dotyczące programów operacyjnych i funduszy operacyjnych najpóźniej do dnia 15 grudnia roku, w którym zostały przedłożone.

Państwa członkowskie informują organizacje producentów o podjętych decyzjach do dnia 15 grudnia.

Jednakże, z należycie uzasadnionych przyczyn, właściwy organ państwa członkowskiego może podjąć decyzję dotyczącą programów operacyjnych i funduszy operacyjnych najpóźniej do dnia 20 stycznia po dacie przedłożenia. W decyzji zatwierdzającej można określać kwalifikowalność wydatków od dnia 1 stycznia roku następującego po dacie przedłożenia”.

- 23 Artykuł 65 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zmiany w programach operacyjnych na kolejne lata”, jest powtórzeniem, bez istotnych zmian, brzmienia art. 66 rozporządzenia nr 1580/2007. Stanowi on, co następuje:

„1. Najpóźniej do dnia 15 września organizacje producentów mogą występować z wnioskiem o wprowadzenie zmian w programach operacyjnych, w tym dotyczących okresów ich obowiązywania, które mają być stosowane od dnia 1 stycznia następnego roku.

[...]

3. Właściwy organ państwa członkowskiego podejmuje decyzje dotyczące wniosków o wprowadzenie zmian w programach operacyjnych do dnia 15 grudnia roku, w którym złożono wnioski.

Jednakże, z należycie uzasadnionych przyczyn, właściwy organ państwa członkowskiego może podjąć decyzję dotyczącą zmian w programie operacyjnym najpóźniej do dnia 20 stycznia roku następującego po roku, w którym złożono wniosek. W decyzji zatwierdzającej można określać kwalifikowalność wydatków od dnia 1 stycznia roku następującego po roku, w którym złożono wniosek”.

- 24 Sekcja 4 rozdziału II rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, która zawiera art. 68–72 tego rozporządzenia, odnosi się do pomocy. Zawarty w tej sekcji art. 68 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zatwierdzona kwota pomocy”, powtarzający brzmienie art. 69 rozporządzenia nr 1580/2007, przewiduje:

„1. Państwa członkowskie powiadamiają organizacje producentów i zrzeszenia organizacji producentów o zatwierdzonych kwotach pomocy, zgodnie z wymogiem art. 103g ust. 3 rozporządzenia [nr 1234/2007], do dnia 15 grudnia roku poprzedzającego rok, dla którego wnioskowana jest pomoc.

2. W przypadku zastosowania art. 64 ust. 2 akapit trzeci lub art. 65 ust. 3 akapit drugi państwa członkowskie powiadamiają o zatwierdzonych kwotach pomocy do dnia 20 stycznia roku, dla którego wnioskowana jest pomoc”.

- 25 Artykuł 69 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, zatytułowany „Wnioski o przyznanie pomocy”, który odpowiada brzmieniu art. 70 rozporządzenia nr 1580/2007, stanowi:

„1. Do dnia 15 lutego roku następującego po roku, dla którego wnioskowana jest pomoc, organizacje producentów składają do właściwego organu państwa członkowskiego wnioski o przyznanie pomocy lub o jej wyrównanie, w odniesieniu do każdego programu operacyjnego będącego przedmiotem wniosku o pomoc.

2. Do wniosków o przyznanie pomocy załącza się dokumenty uzupełniające zawierające informacje dotyczące:

[...]

b) wartości produkcji sprzedanej;

[...]”.

- 26 Artykuł 70 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, zatytułowany „Płatność pomocy”, przewiduje, że „[p]aństwa członkowskie wypłacają pomoc do dnia 15 października roku następującego po realizacji programów”.

- 27 Załącznik IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 zawiera wykaz działań i wydatków niekwalifikujących się w ramach programów operacyjnych, o których mowa w art. 60 ust. 1 tego rozporządzenia. Punkt 23 tego załącznika wspomina o „[i]nwestycj[ach] lub działania[ch] podobnego rodzaju realizowan[ych] w gospodarstwach nienależących do organizacji producentów, zrzeszenia organizacji producentów lub jej członków będących producentami lub spółki zależnej [...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 28 ETG jest organizacją producentów w rozumieniu rozporządzenia nr 1234/2007 Pismami z dnia 15 września 2009 r., 19 grudnia 2009 r. i 14 stycznia 2010 r. ETG złożyło do Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (federalnego ministra rolnictwa, leśnictwa, środowiska i zasobów wodnych, Austria, zwanego dalej „właściwym organem austriackim”) wniosek o wsparcie dla programu operacyjnego na lata 2010–2014.
- 29 Pośród działań, które miały zostać sfinansowane z pomocy, znajdowało się nabycie linii przetwórstwa szpinaku, wykorzystywanej w celu przetwarzania świeżo zebranego szpinaku w szpinak mrożony. Nabyta przez ETG linia przetwórstwa została zainstalowana w zakładzie Ardo Austria Frost GmbH (zwanej dalej „Ardo” lub „spółką Ardo”) – kontrahenta ETG prowadzącego działalność w zakresie przetwórstwa i sprzedaży produktów ETG. Użytkowanie wspomnianej linii przetwórstwa miało odbywać się „pod nadzorem i w ramach odpowiedzialności” ETG, a zgodnie z opinią tej organizacji teren niezbędny do funkcjonowania tej linii został „oddany do dyspozycji ETG przez Ardo na podstawie umowy pożyczki na instalacje i eksploatację maszyn [składających się na linię przetwórstwa]”.
- 30 Pismem z dnia 19 stycznia 2010 r. właściwy organ austriacki zatwierdził ten program operacyjny. Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny, Austria) uściśla w tym zakresie, iż jest bezsporne, że skoro właściwy organ uznał tę inwestycję za kwalifikującą się do omawianej pomocy, wiedział on, że wspomniana linia przetwórstwa znajdowała się nie na nieruchomości należącej do ETG, ale na terenie zakładu spółki Ardo. Sąd ten precyzuje poza tym, że wspomniany program operacyjny został oparty na obliczeniu wartości produkcji stanowiącej przedmiot obrotu dokonany na podstawie danych liczbowych z 2009 r., podczas gdy ETG powstało dopiero w 2009 r., oraz że wartość ta została obliczona przy uwzględnieniu między innymi „kosztów przetwarzania”, które pokrywały w przypadku omawianego szpinaku „rozdrobienie, mycie, cięcie, suszenie, blanszowanie [...] [a także] zamrażanie”.
- 31 W owym programie operacyjnym dopuszczono liczne zmiany. W szczególności pismem z dnia 13 grudnia 2013 r. dokonano zmiany okresu odniesienia stanowiącego podstawę obliczenia wartości produkcji stanowiącej przedmiot obrotu. Odniesienie do 2009 r. zostało zastąpione średnią z lat 2009–2011, podczas gdy wartości produkcji stanowiącej przedmiot obrotu nadal zawierała „koszty przetwarzania”.
- 32 W decyzji z dnia 12 października 2015 r. AMA stwierdziła, że inwestycja we wspomnianą linię przetwórstwa nie kwalifikowała się do omawianej pomocy zgodnie z kryterium przewidzianym w pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011; w konsekwencji AMA odmówiła wypłaty pomocy za 2014 r. w zakresie, w jakim wniosek o wypłatę środków dotyczył tej inwestycji, i nakazała zwrot pomocy, jaką ETG już otrzymało na tę inwestycję. ETG wniosło środek odwoławczy przeciwko tej decyzji do Bundesverwaltungsgericht (federalnego sądu administracyjnego).
- 33 Tytułem wstępu sąd odsyłający wskazuje, że ma wątpliwości co do przepisów prawa znajdujących zastosowanie, po pierwsze, w odniesieniu do kwalifikowalności wydatków związanych z omawianą linią przetwórstwa, a po drugie, w odniesieniu do obliczania wartości produkcji stanowiącej przedmiot obrotu. Chociaż kwestia kwalifikowalności wydatków wydaje się temu sądowi regulowana rozporządzeniem wykonawczym nr 543/2011, to jednak ma on wątpliwości, czy zmiana wprowadzona

do programu operacyjnego zatwierdzonego w dniu 19 stycznia 2010 r. wyżej wymienionym pismem z dnia 13 grudnia 2013 r. skutkuje zastosowaniem do niego nowej metody obliczania wartości produkcji stanowiącej przedmiot obrotu, przewidzianej rozporządzeniem wykonawczym nr 543/2011.

- 34 Co do istoty sprawy, sąd odsyłający wyraża w pierwszej kolejności wątpliwości co do ewentualnego wpływu poszczególnych pism organów austriackich na kwotę pomocy wypłaconej za 2014 r., mianowicie pisma zatwierdzającego zmianę w tym programie oraz pisma informującego ETG o kwocie zatwierdzonej pomocy. W szczególności sąd ten zastanawia się, czy powinien uznać wartość produkcji stanowiącej przedmiot obrotu, która wynika z tych pism, jako wiążącą, a nie jako podlegającą jego kontroli w ramach środka odwoławczego, który wpłynął do tego sądu.
- 35 W tym względzie sąd ten twierdzi, że zgodnie z prawem austriackim jest on uprawniony do uwzględnienia z urzędu kwestii zgodności z prawem zaskarżonej przed nim decyzji, nawet na podstawie zarzutu, który nie został podniesiony przez ETG, i nawet gdyby postępowanie zakończyło się przegraną tej organizacji. Niemniej jednak sąd ten nie mógłby przeprowadzić rzeczowej kontroli z urzędu, w sytuacji gdy kwestia ta została już rozstrzygnięta wcześniejszą decyzją, która stała się ostateczna.
- 36 W drugiej kolejności sąd odsyłający wyraża wątpliwości co do ważności obliczenia wartości produkcji stanowiącej przedmiot obrotu, zarówno w przypadku, gdyby obliczenia te były regulowane rozporządzeniem wykonawczym nr 543/2011, jak i w przypadku, gdyby regulowało je rozporządzenie nr 1580/2007.
- 37 W trzeciej kolejności sąd odsyłający zastanawia się, czy działania związane z przetwarzaniem owoców i warzyw mogą być przedmiotem pomocy Unii w ramach programu operacyjnego uznanej organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw i – w tym konkretnym przypadku – pod jakimi warunkami.
- 38 W czwartej kolejności sąd odsyłający zastanawia się nad zakresem kryterium kwalifikowalności pomocy przewidzianym w pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, w szczególności w stosunku do różnych wersji językowych tego rozporządzenia. Sąd ten twierdzi, że wniosek ETG o udzielenie pomocy na linię przetwórstwa spotkał się z odmową z tego powodu, „że inwestycja ta polegała na środku realizowanym na nieruchomościach należących do osoby trzeciej”. Jeżeliby dokonywać takiej wykładni pkt 23, że przepis ten stoi w bezwzględny sposób na przeszkodzie pomocy na inwestycje realizowane na nieruchomości należącej do osoby trzeciej, to znaczy bez możliwości wykazania przez wnioskodawcę w każdym konkretnym przypadku, że istnieje uzasadniona przyczyna gospodarcza inwestowania w urządzenia znajdujące się na nieruchomości należącej do osoby trzeciej, inwestycja ta zdaniem tego sądu jest nieważna.
- 39 W piątej kolejności, sąd ten zastanawia się nad sytuacją, w której Trybunał dokonałby takiej wykładni pkt 23, zgodnie z którą stanowi on „bezwzględne kryterium wyłączenia” inwestycji realizowanych na nieruchomościach należących do osób trzecich i czy ETG mogłaby mimo to powoływać się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań, skoro jak twierdzi, organy austriackie były poinformowane na każdym etapie, że ETG zainstalowała omawianą linię przetwórstwa na nieruchomości należącej do Ardo i że zatwierdziły przedmiotowy program operacyjny mając tego świadomość.
- 40 W szóstej i ostatniej kolejności sąd odsyłający wskazuje, że gdyby Trybunał dokonał niekorzystnej dla ETG wykładni spornych przepisów lub ewentualnie stwierdził nieważność niektórych spośród nich, ETG mogłaby zgłosić żądanie ograniczenia skuteczności wyroku Trybunału w czasie. Sąd ten wskazuje w tym względzie, że sam zastanawia się nad tym, jakiej odpowiedzi powinien udzielić na argumenty, które ETG opiera na zasadzie pewności prawa, w celu zakwestionowania żadanego zwrotu, ewentualnie w celu zasądzenia wypłaty kwot będących przedmiotem spornych zobowiązań, w sytuacji gdyby Trybunał nie orzekł żadnych ograniczeń skuteczności swego wyroku w czasie lub orzekł ograniczenie nieobejmujące swym zakresem ETG.

41 W tych okolicznościach Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) a) Czy art. 65, 66, 69 rozporządzenia [nr 1580/2007] oraz (od dnia 2[2] czerwca 2011 r.) art. 64, 65, 68 rozporządzenia [wykonawczego nr 543/2011] wymagają, aby decyzja dotycząca zatwierdzenia programu operacyjnego i kwot funduszy tudzież zmiana tej decyzji oraz decyzja dotycząca »zatwierdzonej kwoty pomocy« nie były wydawane jako zwykłe powiadomienie, lecz formalnie (przynajmniej tymczasowo) jako wiążąca decyzja, zaskarżalna przez wnioskodawcę już a priori, to jest niezależnie od zaskarżenia decyzji końcowej (zgodnie z art. 70 rozporządzenia nr 1580/2007 lub art. 69 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011) w sprawie wniosku o (ostatecznie obliczoną) wypłatę pomocy?
- b) Czy przywołane w [pytaniu pierwszym lit. a)] przepisy prawa Unii należy interpretować w ten sposób, że przy wydawaniu tych decyzji (w części normatywnej decyzji) należy również ustalić w wiążący sposób wartość produkcji wprowadzonej na rynek?
- c) Czy prawo Unii, w szczególności art. 69 i 70 rozporządzenia [wykonawczego nr 543/2011], należy interpretować w ten sposób, że sąd, który ma rozstrzygnąć w przedmiocie środka odwoławczego od decyzji organu administracji, mocą której dokonano, w odniesieniu do określonej rocznej transzy programu operacyjnego, ostatecznego rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o wypłatę pomocy finansowej w ramach programu operacyjnego zgodnie z art. 103g ust. 5 rozporządzenia [nr 1234/2007], jest pozbawiony, w związku z już istniejącą decyzją dotyczącą zatwierdzenia programu operacyjnego i kwoty funduszy oraz w związku z decyzją dotyczącą »zatwierdzonej kwoty funduszy«, możliwości weryfikowania kwestii zgodności z prawem obliczenia wartości produkcji wprowadzonej do obrotu jako podstawy pułapu pomocy?
- d) W razie udzielenia odpowiedzi negatywnej na pytanie [pierwsze lit. a), b) lub c)]: czy rozporządzenie [nr 1234/2007], w szczególności część IX załącznika I do niego (»Warzywa i owoce«, w szczególności »Kod CN ex 0709 [...] Pozostałe warzywa, świeże lub schłodzone [...]«) oraz część X tego załącznika (»Przetwory owocowe i warzywne« – »Kod CN ex 0710 [...] Warzywa [...] zamrożone«), należy interpretować w ten sposób, że produkty z warzyw, które powstają wskutek sumy działań odbywających się po zbiorach składających się z czyszczenia, obierania, blanszowania i zamrażania, należy klasyfikować nie jako produkty w rozumieniu części IX załącznika I, lecz jako produkty w rozumieniu części X załącznika I?
- e) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na [pytanie pierwsze lit. d)]: czy użyty w art. 103d ust. 2 rozporządzenia [nr 1234/2007] termin »wartość produkcji wprowadzonej do obrotu« należy interpretować w ten sposób, iż wartość tę trzeba obliczać w ten sposób, że ustaleniu podlega tylko wartość produkcji, jednakże z odliczeniem wartości, która przypada na etap przetwarzania, to jest z odliczeniem wartości tego procesu, który polega na przerobieniu zebranych, oczyszczonych, pokrojonych i zblanszowanych warzyw w warzywa głęboko mrożone?
- f) Czy art. 51 ust. 7 rozporządzenia [wykonawczego nr 543/2011] należy interpretować w ten sposób, że organizacja producentów, która przedstawiła program operacyjny obejmujący lata 2010–2014, zatwierdzony przed dniem 20 stycznia 2010 r., w odniesieniu do którego jednakże w późniejszym momencie (w dniu 13 grudnia 2013 r.) dokonano zmiany zatwierdzenia w zakresie, w jakim program został zmieniony na inny sposób obliczania wartości produkcji wprowadzonej do obrotu, może powołać się jeszcze odnośnie do warunków obliczania wartości produkcji wprowadzonej do obrotu także po tej zmianie programu operacyjnego (a więc w odniesieniu do pomocy podlegającej wypłaceniu w 2014 r.) na »przepisy obowiązujące w 2008 r.«?
- g) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na [pytanie pierwsze lit. e) i f)]: czy art. 52 ust. 6 lit. a) i art. 21 ust. 1 lit. i) rozporządzenia [nr 1580/2007] są nieważne w zakresie, w jakim w ich wyniku etapy przetwarzania zebranych warzyw, w ramach których warzywa te są przetwarzane »w inny produkt wymieniony w załączniku I do traktatu WE«, są uwzględniane przy obliczaniu wartości produkcji wprowadzonej do obrotu?

- h) W razie udzielenia odpowiedzi przeczącej na [pytanie pierwsze lit. f)] (i niezależnie od odpowiedzi na pozostałe pytania): czy art. 50 ust. 3 lit. d) rozporządzenia [wykonawczego nr 543/2011] jest nieważny?
- 2) a) Czy art. 103c rozporządzenia [nr 1234/2007] należy interpretować w ten sposób, że w ramach »program[u] operacyjn[ego] w sektorze owoców i warzyw« dopuszczalne jest tylko promowanie produkcji produktów, które mogą zostać zaklasyfikowane jako produkty w rozumieniu części IX załącznika I [do tego rozporządzenia], jednak nie jest dopuszczalne również promowanie inwestycji w przetwórstwo takich produktów?
- b) W razie udzielenia odpowiedzi przeczącej na [pytanie drugie lit. a)]: w jakich okolicznościach i w jakim zakresie art. 103c rozporządzenia [nr 1234/2007] dopuszcza takie promowanie inwestycji w przetwórstwo?
- c) Czy art. 60 ust. 7 rozporządzenia [wykonawczego nr 543/2011] jest nieważny.
- 3) a) Czy pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia [wykonawczego nr 543/2011] należy interpretować w ten sposób, że wyłączenie z promocji wynika wyłącznie z miejscowej lokalizacji na obcej nieruchomości?
- b) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na [pytanie trzecie lit. a)]: czy pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia [wykonawczego nr 543/2011] jest nieważny?
- c) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na [pytanie trzecie lit. a)] i przeczącej na [pytanie trzecie lit. b)]: czy uregulowanie w pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia [wykonawczego nr 543/2011] stanowi jasny lub jednoznaczny przepis w zakresie, w jakim nie są chronione uzasadnione oczekiwania podmiotu gospodarczego w odniesieniu do promocji działań, które były realizowane na obcej nieruchomości, a które jednakże należą do jego zakładu, mimo zapewnienia lub zgody udzielonej na promocję przez organy państwowe mające wiedzę na temat tych okoliczności?
- 4) Czy okoliczność, że Trybunał nie dokonuje korzystnego dla zainteresowanego ograniczenia skutków wyroku (w rozumieniu art. 264 akapit drugi TFUE), który przez nową wykładnię prawa Unii lub stwierdzenie nieważności aktu prawnego Unii dotychczas uznawanego za ważny jest niekorzystny pod względem prawnym dla zainteresowanego, wywołuje taki skutek, że zainteresowany nie może powołać się przed sądem krajowym w indywidualnym przypadku na zasadę pewności prawa, jeżeli wykazana została jego dobra wiara?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania trzeciego lit. a)

- 42 W ramach trzeciego pytania prejudycjalnego lit. a), które należy rozważyć w pierwszej kolejności, sąd odsyłający zmierza co do zasady do ustalenia, czy wykładni pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 należy dokonywać w taki sposób, że sam fakt, iż inwestycja zrealizowana w ramach programu operacyjnego, o którym mowa w art. 60 ust. 1 tego rozporządzenia, została zlokalizowana na nieruchomości, której właścicielem jest osoba trzecia, a nie dana organizacja producentów, stanowi na podstawie pierwszego z tych przepisów powód niekwalifikowania się do pomocy wydatków poniesionych przez tę organizację producentów tytułem realizacji tej inwestycji.
- 43 W tym względzie tytułem wstępu należy wskazać, że w postępowaniu przed sądem odsyłającym przedmiotem środka odwoławczego jest decyzja AMA z dnia 12 października 2015 r. dotycząca wypłaty pozostałej części pomocy finansowej Unii za rok 2014, udzielonej w ramach programu operacyjnego dotyczącego lat 2010–2014, którego zatwierdzenie nastąpiło w dniu 19 stycznia 2010 r., to jest przed przyjęciem rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011. Niemniej jednak, wobec braku przepisów przejściowych i mając na uwadze, że art. 149 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011

uchyla rozporządzenie nr 1580/2007 oraz precyzuje, że odesłania do uchylonego rozporządzenia uznaje się za odesłania do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, należy stwierdzić, że kwalifikowalność działań zrealizowanych i wydatków poniesionych w następstwie wypłaty wspomnianej pomocy za rok 2014 jest regulowana przepisami rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011.

- 44 Co więcej, pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, który, jak wynika z postanowienia odsyłającego i przekazanych Trybunałowi akt sprawy toczącej się przed sądem krajowym, stanowi przepis, na podstawie, którego stwierdzono, iż nabycie rozpatrywanej linii przetwórstwa nie kwalifikuje się do pomocy spornej w postępowaniu głównym, i który zastąpił pkt 22 załącznika VIII do rozporządzenia nr 1580/2007, nie wprowadza do tego przepisu zmian mających znaczenie dla niniejszej sprawy.
- 45 Punkt 22 załącznika VIII do rozporządzenia nr 1580/2007 przewidywał, że w ramach programów operacyjnych nie kwalifikują się inwestycje lub działania podobnego rodzaju, które nie były „realizowane w gospodarstwach” nienależących między innymi do organizacji producentów, podczas gdy pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 obejmuje swym zakresem nie tylko gospodarstwa, ale również „pomieszczenia” [fragment ten nie figuruje w polskiej wersji językowej tego rozporządzenia] należące do tych organizacji. W konsekwencji, jeżeli inwestycja wchodzi w zakres kryterium przewidzianego w przywołanym pkt 23, wyłączającego ją z programu operacyjnego, z pewnością wchodziła ona również w zakres kryterium będącego jego odpowiednikiem, przewidzianego we wspomnianym powyżej pkt 22.
- 46 Jeśli chodzi o wykładnię, o którą zwraca się sąd odsyłający, należy przypomnieć, że art. 60 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 przewiduje, iż programy operacyjne nie obejmują działań ani wydatków, o których mowa w wykazie przedstawionym w załączniku IX do tego rozporządzenia. Punkt 23 załącznika IX wymienia pośród działań i wydatków, które nie kwalifikują się do skorzystania z pomocy tytułem programów operacyjnych, „[i]nwestycje lub działania podobnego rodzaju realizowane w gospodarstwach [lub pomieszczeniach] nienależących do organizacji producentów, zrzeszenia organizacji producentów lub jej członków będących producentami lub spółki zależnej w sytuacji, o której mowa w art. 50 ust. 9 [tego rozporządzenia]”.
- 47 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że na nieruchomości, na której została zainstalowana linia przetwórstwa będąca przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, spółka Ardo jest osobą trzecią w stosunku do ETG – organizacji producentów będącej stroną powodową w postępowaniu głównym. W tych okolicznościach w celu udzielenia odpowiedzi na zadane pytanie wystarczy ustalić, czy wyrażenie „w gospodarstwach [lub pomieszczeniach] nienależących do organizacji producentów” odnosi się wyłącznie do gospodarstw lub pomieszczeń, których organizacja producentów jest właścicielem, czy też należy przyjąć odmienną wykładnię.
- 48 Zarówno względy jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasada równości przemawiają za tym, by treść przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia jego znaczenia i zakresu, interpretować zwykle w całej Unii w sposób autonomiczny i jednolity (wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., Ziolkowski i Szeja, C-424/10 i C-425/10, EU:C:2011:866, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 49 Rozporządzenie wykonawcze nr 543/2011 nie definiuje, co należy rozumieć przez inwestycje realizowane „w gospodarstwach [lub pomieszczeniach] nienależących do organizacji producentów”, nie odsyła również do przepisów prawa krajowego w celu ustalenia znaczenia tych pojęć. Prowadzi to zatem do wniosku, że owo wyrażenie należy uznać, dla celów stosowania tego rozporządzenia, za autonomiczne pojęcie prawa Unii, które podlega jednolitej wykładni na terytorium wszystkich państw członkowskich.

- 50 Zgodnie zatem z utrwalonym orzecznictwem Trybunału określenie znaczenia i zakresu pojęć, których prawo Unii w żaden sposób nie definiuje, dokonuje się zgodnie z ich zwyczajowym znaczeniem w języku potocznym, przy uwzględnieniu kontekstu, w jakim są one użyte, i celów uregulowania, którego są one częścią (wyroki: z dnia 10 marca 2005 r., *EasyCar*, C-336/03, EU:C:2005:150, pkt 21; a także z dnia 3 września 2014 r., *Deckmyn i Vrijheidsfonds*, C-201/13, EU:C:2014:2132, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo), z wykluczeniem sytuacji, w których w razie wątpliwości treść danego przepisu jest interpretowana w sposób oderwany w jednej z jego wersji językowych (zob. w szczególności wyroki: z dnia 16 lipca 2009 r., *Horvath*, C-428/07, EU:C:2009:458, pkt 35; a także z dnia 11 czerwca 2015 r., *Pfeifer & Langen*, C-51/14, EU:C:2015:380, pkt 34).
- 51 W niniejszym przypadku zwyczajowe znaczenie rozpatrywanego wyrażenia nie pozwala samo w sobie na automatyczne ustalenie jego jednoznacznej wykładni. W istocie bowiem wyrażenie to może w języku potocznym i w zależności od wersji językowej odnosić się do gospodarstwa lub do pomieszczenia będącego własnością danej organizacji producentów lub odnosić się, w szerszym znaczeniu, do gospodarstwa lub pomieszczenia, nad którym organizacja producentów sprawuje kontrolę.
- 52 Niemniej jednak z jednej strony z kontekstu, w który wpisuje się pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, jasno wynika, że inwestycje realizowane w gospodarstwach lub pomieszczeniach należących do osób trzecich w stosunku do danej organizacji producentów nie mogą zasadniczo, nawet częściowo, korzystać z pomocy przewidzianej tytułem programu operacyjnego.
- 53 W istocie bowiem art. 60 ust. 6 tego rozporządzenia przewiduje, że jeśli inwestycje są realizowane w gospodarstwach indywidualnych lub obiektach członków będących producentami należących do organizacji producentów, państwa członkowskie gwarantują odzyskanie inwestycji lub jej wartości końcowej w przypadku wystąpienia członka z organizacji. Podobnie z motywu 42 tego rozporządzenia wynika, że aby zapobiec nieuzasadnionemu wzbogaceniu się podmiotu prywatnego, który zerwał powiązania z organizacją producentów podczas okresu użytkowania inwestycji, organizacja ta powinna mieć uprawnienia do odzyskania wartości końcowej tej inwestycji.
- 54 Z drugiej strony, zgodnie z celami realizowanymi przez rozporządzenie wykonawcze nr 543/2011, wyłącznie organizacje producentów uznane zgodnie z prawem Unii korzystają bezpośrednio ze środków finansowanych przez Unię. W tym względzie należy przypomnieć, że poza motywem 42 tego rozporządzenia, którego sens został przypomniany w poprzednim punkcie, wspomniane rozporządzenie ustanawia szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw. W szczególności, jak wynika z art. 103b ostatniego z przytoczonych rozporządzeń, finansowanie funduszy operacyjnych organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw, które może być zasilane z pomocy finansowej Unii, służy wyłącznie do finansowania programów operacyjnych zatwierdzonych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 103g tego rozporządzenia.
- 55 Możliwość, by osoby trzecie korzystały z takiej pomocy finansowej, pozostawałaby w rażącej sprzeczności z systematyką rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, przedstawioną w pkt 52 i 53 niniejszego wyroku, oraz z celem tego aktu. Stałoby się tak, gdyby jako kwalifikujące się do pomocy dopuszczono inwestycje, w przypadku których nie zagwarantowano, iż ich beneficjentami będą wyłącznie organizacje producentów.
- 56 W tym względzie, chociaż sam fakt, że organizacja producentów nie jest właścicielem gospodarstwa lub pomieszczenia, w którym realizowana jest inwestycja, z pewnością nie jest co do zasady okolicznością wystarczającą, by wykazać, iż brak jest gwarancji, że wyłącznym beneficjentem realizowanej inwestycji będzie ta organizacja, to jednak w celu uznania tej inwestycji za wydatek kwalifikujący się w ramach programu operacyjnego, o którym mowa w art. 60 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011,

jest konieczne, by dana inwestycja była realizowana w gospodarstwie lub pomieszczeniu, które pod względem zarówno faktycznym, jaki i prawnym znajduje się pod wyłączną kontrolą tejże organizacji, w ten sposób, że wykorzystanie tej inwestycji z zyskiem dla osoby trzeciej jest wykluczone.

- 57 W zakresie, w jakim pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 odnosi się do inwestycji realizowanych „w gospodarstwach [lub pomieszczeniach] należących do organizacji producentów”, jego wykładni należy dokonywać w taki sposób, że przepis ten odnosi się do inwestycji realizowanych w gospodarstwach lub pomieszczeniach, które pod względem zarówno faktycznym, jak i prawnym znajdują się pod wyłączną kontrolą danej organizacji producentów, w ten sposób, że wykorzystanie tej inwestycji z zyskiem dla osoby trzeciej jest wykluczone.
- 58 Jak zwróciła uwagę Komisja Europejska, wyłącznie taka wykładnia pozwoli na ochronę interesów finansowych Unii oraz uniknięcie jakiegokolwiek zakłócenia konkurencji pomiędzy organizacjami producentów w sektorze owoców i warzyw.
- 59 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że o ile rozpatrywana linia przetwórstwa została nabyta przez ETG i jest użytkowana „pod [jego] nadzorem i w ramach [jego] odpowiedzialności”, o tyle została ona zainstalowana na nieruchomości należącej do spółki Ardo, która została „oddana do dyspozycji ETG przez Ardo na podstawie umowy pożyczki na instalację i eksploatację maszyn [składających się na linię przetwórstwa]”. Nie wydaje się zatem, by rozpatrywana inwestycja została zrealizowana w gospodarstwie lub pomieszczeniu, które pod względem zarówno faktycznym, jak i prawnym znajduje się pod wyłączną kontrolą ETG, w ten sposób, że wykorzystanie tej inwestycji z zyskiem dla osoby trzeciej jest wykluczone. Zastosowanie kryterium niekwalifikowania się do pomocy, przewidziane w pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, wydaje się zatem uzasadnione.
- 60 W tym względzie należy również podkreślić, że okoliczność, iż zachodziła jakoby „uzasadniona przyczyna gospodarcza” tłumacząca realizację inwestycji spornej w postępowaniu głównym w gospodarstwie lub pomieszczeniu należącym do osoby trzeciej, nad którą ta organizacja producentów nie sprawuje wyłącznej kontroli, w żaden sposób nie uprawnia wniosku, by wspomniane kryterium niekwalifikowania się do pomocy nie znajdowało w tym przypadku zastosowania. To samo dotyczy zaksięgowania rozpatrywanej inwestycji przez tę organizację producentów oraz „związku gospodarczego”, jaki miał istnieć pomiędzy wspomnianą inwestycją a gospodarstwem organizacji producentów, lub też okoliczności, że istniało „powiązanie operacyjne” pomiędzy tą inwestycją a wspomnianą organizacją. W rzeczywistości jednak tego rodzaju uzasadnienia nie dają żadnej gwarancji, że sporna w postępowaniu głównym inwestycja nie była wykorzystywana z zyskiem dla osoby trzeciej.
- 61 Mając na względzie całość powyższych rozważań, na pytanie trzecie lit. a) należy udzielić odpowiedzi, że wykładni pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia nr 543/2011, w zakresie, w jakim przepis ten odnosi się do inwestycji realizowanych „w gospodarstwach [lub pomieszczeniach] nienależących do organizacji producentów”, należy dokonywać w taki sposób, że:
- sam fakt, że inwestycja zrealizowana w ramach programu operacyjnego, o którym mowa w art. 60 ust. 1 tego rozporządzenia, została zlokalizowana na nieruchomości, której właścicielem jest osoba trzecia, a nie dana organizacja producentów, nie stanowi co do zasady, zgodnie z pierwszym z przywołanych przepisów, przyczyny niekwalifikowania się do pomocy wydatków poniesionych przez tę organizację producentów z tytułu tej inwestycji;
 - wspomniany pkt 23 załącznika IX odnosi się do inwestycji realizowanych w gospodarstwach lub pomieszczeniach, które pod względem zarówno faktycznym, jak i prawnym znajdują się pod wyłączną kontrolą tej organizacji producentów, w ten sposób, że wykorzystanie tej inwestycji z zyskiem dla osoby trzeciej jest wykluczone.

W przedmiocie pytania trzeciego lit. b)

- 62 Jak wynika z rozważań przedstawionych przez sąd odsyłający we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, pytanie trzecie lit. b) zostało przedstawione wyłącznie w przypadku, gdyby wykładni pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 należało dokonywać w taki sposób, że sam fakt, iż organizacja producentów zaangażowana w spór w postępowaniu głównym nie jest właścicielem nieruchomości, na której jest zlokalizowana inwestycja zrealizowana w ramach programu operacyjnego, o którym mowa w art. 60 ust. 1 tego rozporządzenia, stanowi na podstawie pierwszego z tych przepisów powód niekwalifikowania się do rozpatrywanej pomocy wydatków poniesionych przez tę organizację producentów tytułem realizacji tej inwestycji.
- 63 Z odpowiedzi udzielonej na pytanie trzecie lit. a) wynika, że nie sposób przyjąć takiej wykładni. W konsekwencji nie ma potrzeby udzielać odpowiedzi na pytanie trzecie lit. b).

W przedmiocie pytania trzeciego lit. c)

- 64 Pytanie trzecie lit. c) zostało również przedstawione wyłącznie w przypadku, gdyby wykładni pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 należało dokonywać w taki sposób, że sam fakt, iż organizacja producentów zaangażowana w spór w postępowaniu głównym nie jest właścicielem nieruchomości, na której jest zlokalizowana inwestycja zrealizowana w ramach programu operacyjnego, o którym mowa w art. 60 ust. 1 tego rozporządzenia, stanowi na podstawie pierwszego z tych przepisów powód niekwalifikowania się do rozpatrywanej pomocy wydatków poniesionych przez tę organizację producentów tytułem realizacji tej inwestycji.
- 65 Jak stwierdzono w pkt 63 niniejszego wyroku, wykładni takiej nie można przyjąć. Niemniej jednak w ramach pytania trzeciego lit. c) sąd odsyłający dąży w rzeczywistości do ustalenia, czy w okolicznościach takich jak te w sprawie w postępowaniu głównym ETG może powoływać się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań w odniesieniu do zgodności z prawem pomocy mu przyznanej lub obiecannej na daną inwestycję. Jak wskazano w pkt 59 niniejszego wyroku, kryterium niekwalifikowania się do pomocy przewidziane w pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 wydaje się mieć zastosowanie do tej inwestycji, nawet jeśli z powodu innego niż przewidziany przez sąd odsyłający. W konsekwencji wspomniane pytanie trzecie lit. c) pozostaje istotne i należy udzielić na nie odpowiedzi.
- 66 W pytaniu tym sąd odsyłający zmierza co do zasady do ustalenia, czy wykładni zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań należy dokonywać w taki sposób, że stoi ona na przeszkodzie temu, by w okolicznościach takich jak te w sprawie w postępowaniu głównym właściwy organ krajowy z jednej strony odmówił wypłaty pozostałej części pomocy finansowej wnioskowanej przez organizację producentów na inwestycję ostatecznie uznaną za niekwalifikującą się do tej pomocy na podstawie pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, a z drugiej strony żądał od tej organizacji producentów zwrotu pomocy już otrzymanej na tę inwestycję.
- 67 Okoliczności sprawy w postępowaniu głównym charakteryzuje fakt, że w momencie zatwierdzania przez właściwy organ austriacki rozpatrywanego programu operacyjnego, a tym samym uznania, że inwestycja polegająca na nabyciu spornej w postępowaniu głównym linii przetwórstwa a priori kwalifikowała się do wnioskowanej pomocy, oraz w momencie dokonania pierwszych częściowych wypłat na poczet tej inwestycji organ ów miał pełną świadomość okoliczności, w jakich wspomniana linia przetwórstwa będzie zainstalowana i użytkowana.
- 68 W tym zakresie należy przypomnieć, że każdorazowe zastosowania przez państwo członkowskie uprawnień dyskrecjonalnych w odniesieniu do możliwości żądania zwrotu nienależnie lub nieprawidłowo przyznanych funduszy Unii lub odstąpienia od zwrotu jest niezgodne z ciążącym na

administracji krajowej obowiązkiem odzyskania nienależnie lub nieprawidłowo przyznanych środków wynikającym ze wspólnej polityki rolnej (zob. podobnie w szczególności wyrok z dnia 21 września 1983 r., *Deutsche Milchkontor i in.*, od 205/82 do 215/82, EU:C:1983:233, pkt 22).

- 69 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem na zasadę uzasadnionych oczekiwań nie można powoływać się przeciwko jasnemu przepisowi prawa Unii, zaś zachowanie organu krajowego, na którym spoczywa obowiązek stosowania prawa Unii pozostającego w sprzeczności z tym prawem, nie może rodzić uzasadnionych oczekiwań po stronie podmiotu gospodarczego, prowadzących do czerpania korzyści z traktowania sprzecznego z prawem Unii (wyroki: z dnia 1 kwietnia 1993 r., *Lageder i in.*, od C-31/91 do C-44/91, EU:C:1993:132, pkt 35; a także z dnia 20 czerwca 2013 r., *Agroferm*, C-568/11, EU:C:2013:407, pkt 52).
- 70 W niniejszym przypadku z analizy pytania trzeciego lit. a) wynika, że rozpatrywana pomoc została przyznana w sposób spreczny z przepisem pkt 23 figurującym w załączniku IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, interpretowanym z uwzględnieniem kontekstu w jaki przepis ten się wpisuje, oraz istotnego celu, jaki realizują znajdujące zastosowanie przepisy.
- 71 Ponadto w momencie zatwierdzania rozpatrywanego programu operacyjnego było już wiadomo, że w ramach finansowania wspólnej polityki rolnej konieczna jest ścisła interpretacja warunków przejęcia wydatków przez Unię, z uwagi na fakt, iż zarządzanie wspólną polityką rolną na zasadach równości między podmiotami gospodarczymi państw członkowskich sprzeciwia się temu, by organy krajowe państwa członkowskiego za pomocą szerokiej interpretacji określonego przepisu faworyzowały podmioty gospodarcze pochodzące z tego państwa (zob. podobnie wyroki: z dnia 27 lutego 1985 r., *Włochy/Komisja*, 55/83, EU:C:1985:84, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 6 listopada 2014 r., *Niderlandy/Komisja*, C-610/13 P, niepublikowany, EU:C:2014:2349, pkt 41).
- 72 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 stanowi przepis, przeciwko któremu nie można powoływać się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań.
- 73 Wobec tego właściwy organ austriacki nie mógł skutecznie zobowiązać się do przyznania ETG traktowania niezgodnego z prawem Unii.
- 74 W konsekwencji, zatwierdzając rozpatrywany program operacyjny oraz dokonując pierwszych wypłat na poczet inwestycji spornej w postępowaniu głównym, ów organ krajowy nie mógł doprowadzić do powstania po stronie ETG – niezależnie od dobrej woli ETG – uzasadnionych oczekiwań na skorzystanie z traktowania sprzecznego z prawem Unii.
- 75 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie lit. c) należy udzielić odpowiedzi, że wykładni zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań należy dokonywać w taki sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie temu, by w okolicznościach takich jak te w sprawie w postępowaniu głównym właściwy organ krajowy z jednej strony odmówił wypłaty pozostałej części pomocy finansowej wnioskowanej przez organizację producentów na inwestycję ostatecznie uznaną za niekwalifikującą się do tej pomocy na podstawie pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, a z drugiej strony żądał od tej organizacji producentów zwrotu pomocy już otrzymanej na tę inwestycję.

W przedmiocie pytania pierwszego lit. a)–h)

- 76 W ramach pytania pierwszego lit. a)–c) sąd odsyłający zmierza co do zasady do ustalenia, czy wykładni art. 65, 66 i 69 rozporządzenia nr 1580/2007 oraz art. 64, 65 i 68–70 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 należy dokonywać w taki sposób, że w okolicznościach takich jak te w sprawie w postępowaniu głównym, w których sąd krajowy ma rozstrzygnąć w przedmiocie środka odwoławczego od decyzji organu krajowego w przedmiocie wniosku o wypłatę pozostałej części

pomocy finansowej w ramach programu operacyjnego, złożonego zgodnie z art. 103g ust. 5 rozporządzenia nr 1234/2007, przepisy te stoją na przeszkodzie temu, by w ramach rozpatrywania tego środka odwoławczego sąd ów badał z urzędu kwestię zgodności z prawem metody obliczania wartości produkcji będącej przedmiotem obrotu. W przypadku gdyby odpowiedź na pytanie pierwsze lit. a)–c) była negatywna, sąd odsyłający przedstawił pytanie pierwsze lit. d)–h).

- 77 Należy jednak stwierdzić, że pytanie pierwsze lit. a)–c), a w konsekwencji również pytanie pierwsze lit. d)–h ma znaczenie dla niniejszej sprawy jedynie wówczas, gdy odpowiedź na pytanie trzecie lit. a) – czy kryterium kwalifikowalności pomocy przewidziane w pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia nr 543/2011 nie mogło znajdować zastosowania do inwestycji spornej w postępowaniu głównym – byłaby twierdząca. Jednakże z odpowiedzi na to pytanie trzecie lit. a) wynika, że tak nie jest.
- 78 W konsekwencji nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie pierwsze lit. a)–h).

W przedmiocie pytania drugiego lit. a)–c)

- 79 W ramach pytania drugiego lit. a)–c) sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy wykładni art. 103c rozporządzenia nr 1234/2007 należy dokonywać w taki sposób, że przepis ów stoi na przeszkodzie temu, by w ramach programu operacyjnego w sektorze owoców i warzyw, w rozumieniu tego przepisu, pomoc finansowa Unii została przyznana na inwestycje w zakresie przetwórstwa owoców i warzyw, a jeżeli tak nie jest, to pod jakimi warunkami i w jakim zakresie pomoc taka jest dopuszczalna. W ramach pytania drugiego lit. c) sąd ten zastanawia się, czy art. 60 ust. 7 rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, który przewiduje, że niektóre inwestycje i działania związane z przekształcaniem owoców i warzyw w przetworzone owoce i warzywa mogą pod pewnymi warunkami kwalifikować się do wsparcia, jest ważny.
- 80 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny, czego prawidłowość nie podlega ocenie Trybunału, korzystają z domniemania, iż mają one znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie złożonego przez sąd krajowy wniosku jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyroki: z dnia 16 grudnia 2008 r., *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, pkt 67; z dnia 29 stycznia 2013 r., *Radu*, C-396/11, EU:C:2013:39, pkt 22). Dzieje się tak również wówczas, gdy przedłożone pytania dotyczą ważności przepisu prawa Unii [zob. podobnie wyrok z dnia 10 grudnia 2002 r., *British American Tobacco (Investments)* i *Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, pkt 34, 35 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 81 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego i przekazanych Trybunałowi akt sprawy toczącej się przed sądem krajowym wynika, że w decyzji zaskarżonej w postępowaniu głównym jedyną podstawą odmowy wypłaty pozostałej części pomocy na sporną linię przetwórstwa i żądania zwrotu pomocy już otrzymanej na jej poczet jest zastosowanie kryterium kwalifikowalności do pomocy przewidzianego w pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011.
- 82 Udzielenie odpowiedzi na pytanie drugie lit. a)–c) w takich okolicznościach oznaczałoby w oczywisty sposób przedstawienie doradczej opinii odnośnie do hipotetycznego pytania, z naruszeniem roli przyznanej Trybunałowi w ramach współpracy sądowej ustanowionej w art. 267 TFUE (wyrok z dnia 24 października 2013 r., *Stoilov i Ko*, C-180/12, EU:C:2013:693, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo; a także podobnie wyrok z dnia 7 listopada 2013 r., *Romeo*, C-313/12, EU:C:2013:718, pkt 39, 40).

83 Z tego względu nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie drugie lit. a)–c).

W przedmiocie pytania czwartego

- 84 W ramach pytania czwartego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w okolicznościach takich jak te w postępowaniu głównym wykładni prawa Unii należy dokonywać w taki sposób, że wobec braku ograniczenia skutków niniejszego wyroku w czasie prawo to stoi na przeszkodzie powołaniu się na zasadę pewności prawa w celu żądania zwrotu nienależnie przyznanej pomocy.
- 85 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że pytanie to opiera się na założeniu, iż Trybunał nie ograniczy skutków niniejszego wyroku w czasie. ETG wystąpiło co do zasady o takie ograniczenie w przypadku stwierdzenia przez Trybunał nieważności jednego z przepisów prawa Unii istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu głównym. W niniejszym wyroku Trybunał ograniczył się jednak do dokonania wykładni niektórych przepisów prawa Unii.
- 86 Rząd austriacki zwrócił się natomiast do Trybunału o ograniczenie skutków niniejszego wyroku w czasie w szczególności w przypadku, gdyby Trybunał uznał, że wykładni pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 należy dokonywać w taki sposób, że inwestycje zrealizowane na nieruchomości należącej do osoby trzeciej nie kwalifikują się do pomocy. Jak wynika jednak z pkt 59 i 61 niniejszego wyroku, inwestycje sporne w postępowaniu głównym nie wydają się kwalifikować do pomocy, skoro zostały zrealizowane w gospodarstwach lub pomieszczeniach nieznajdujących się pod wyłączną kontrolą danej organizacji producentów. Należy w konsekwencji orzec w przedmiocie tego żądania.
- 87 Uzasadniając to żądanie, rząd austriacki twierdzi, że istnieje ryzyko poważnych reperkusji gospodarczych dla skarżącej w postępowaniu głównym, której grozi upadłość, a także dla całego sektora owoców i warzyw. Ponadto pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011 odnosi się w licznych wersjach językowych do istniejącego pomiędzy organizacją producentów a daną inwestycją powiązania operacyjnego, tworząc w ten sposób obiektywny i poważny stan braku pewności co do zakresu obowiązywania prawa Unii.
- 88 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładnia przepisu prawa unijnego dokonana przez Trybunał w ramach kompetencji przyznanej mu w art. 267 TFUE ogranicza się do wyjaśnienia i doprecyzowania zakresu tego przepisu, tak jak powinien lub powinien być on zostać zrozumiany i stosowany od chwili jego wejścia w życie. Stąd tak interpretowany przepis może i powinien być stosowany przez samego sędziego wobec stosunków prawnych powstałych przed wydaniem wyroku orzekającego w sprawie wniosku o dokonanie wykładni, jeśli ponadto zachodzą przesłanki pozwalające na wszczęcie przed właściwym sądem postępowania w sprawie stosowania tego przepisu (wyroki: z dnia 15 marca 2005 r., Bidar, C-209/03, EU:C:2005:169, pkt 66 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 22 września 2016 r., Microsoft Mobile Sales International i in., C-110/15, EU:C:2016:717, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 89 Zatem jedynie w wyjątkowych przypadkach Trybunał, stosując ogólną zasadę pewności prawa leżącą u podstaw unijnego porządku prawnego, może uznać, że należy ograniczyć ze skutkiem dla wszystkich zainteresowanych możliwość powoływania się na przepis, którego wykładni dokonał on, celem podważenia stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze. Ograniczenie takie jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy spełnione są dwa podstawowe kryteria, mianowicie dobra wiara zainteresowanych i ryzyko poważnych konsekwencji (wyroki: z dnia 15 marca 2005 r., Bidar, C-209/03, EU:C:2005:169, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 22 września 2016 r., Microsoft Mobile Sales International i in., C-110/15, EU:C:2016:717, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 90 Ujmując rzecz bardziej szczegółowo, Trybunał uciekał się do tego rozwiązania jedynie w bardzo szczególnych okolicznościach, po pierwsze, gdy istniało ryzyko poważnych reperkusji finansowych z uwagi między innymi na znaczną liczbę stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze na podstawie uregulowania uważanego za skuteczne i obowiązujące, i po drugie, gdy okazywało się, iż osoby prywatne oraz władze krajowe były zachęcane do zachowań niezgodnych z uregulowaniami Unii z powodu istnienia obiektywnej i istotnej niepewności odnośnie do zakresu przepisów Unii, do powstania której to niepewności przyczyniło się ewentualnie również takie samo zachowanie innych państw członkowskich bądź Komisji (wyroki: z dnia 15 marca 2005 r., Bidar, C-209/03, EU:C:2005:169, pkt 69 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 22 września 2016 r., Microsoft Mobile Sales International i in., C-110/15, EU:C:2016:717, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 91 Ponadto do państwa członkowskiego, które wnosi o ograniczenie w czasie skutków wyroku wydanego w trybie prejudycjalnym, należy przedstawić w postępowaniu przed Trybunałem danych liczbowych wskazujących na ryzyko poważnych reperkusji gospodarczych (wyrok z dnia 7 lipca 2011 r., Nisipeanu, C-263/10, niepublikowany, EU:C:2011:466, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo; a także analogicznie wyrok z dnia 9 kwietnia 2014 r., T-Mobile Austria, C-616/11, EU:C:2014:242, pkt 53).
- 92 W niniejszej sprawie rząd austriacki w ramach żądania ograniczenia w czasie skutków niniejszego wyroku – podniesionego na wypadek, gdyby Trybunał stwierdził nieważność jednego lub licznych przepisów, do których odnosi się sąd odsyłający – nie uściślił w żaden sposób, jak wykładnia przyjęta w jego pkt 61 miałyby sama w sobie powodować ryzyko poważnych reperkusji gospodarczych. Ograniczył się on natomiast w tym zakresie do wskazania w sposób ogólny, że brak ograniczenia skutków w czasie niniejszego wyroku „może pociągać za sobą potencjalnie fatalne konsekwencje”, oraz do powołania się na „znaczną liczbę stosunków prawnych”, nie popierając jednak swych twierdzeń żadnymi danymi dotyczącymi liczby organizacji producentów, których ewentualnie mógłby dotyczyć niniejszy wyrok, ani też ewentualnych kwot.
- 93 W konsekwencji należy stwierdzić, że nie można uznać, by ryzyko powstania poważnych reperkusji gospodarczych w rozumieniu orzecznictwa cytowanego w pkt 89 i 90 niniejszego wyroku, które mogłoby uzasadniać ograniczenie skutków niniejszego wyroku w czasie, zostało wykazane. W rezultacie brak jest podstaw do ograniczania skutków niniejszego wyroku w czasie, przy czym nie jest również konieczne badanie, czy spełnione zostało pierwsze kryterium, o którym mowa w tych punktach wyroku.
- 94 W odniesieniu do kwestii, czy w okolicznościach takich jak te w postępowaniu głównym ETG może jednak w postępowaniu przed sądem odsyłającym powoływać się na zasadę pewności prawa, należy pamiętać, że na mocy art. 4 ust. 3 TUE do państw członkowskich należy zapewnienie wykonywania przepisów Unii na ich terytoriach, w szczególności w ramach wspólnej polityki rolnej (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 1998 r., Oelmühle i Schmidt Söhne, C-298/96, EU:C:1998:372, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 95 W ten sam sposób z art. 9 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej (Dz.U. 2005, L 209, s. 1), na który powołuje się AMA w decyzji zaskarżonej w postępowaniu głównym, a który to przepis został powtórzony co do zasady w art. 58 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz.U. 2013, L 347, s. 549; sprostowanie Dz.U. 2016, L 130, s. 13), wynika, że państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej mają obowiązek podejmowania wszelkich koniecznych środków w celu odzyskiwania kwot utraconych na skutek nieprawidłowości lub zaniedbań. Każdorazowe zastosowanie przez państwo członkowskie uprawnień dyskrecjonalnych w odniesieniu do możliwości żądania zwrotu nienależnie lub nieprawidłowo przyznanych funduszy Unii lub odstąpienia od zwrotu jest niezgodne z tym

obowiązkiem (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 1998 r., Oelmühle i Schmidt Söhne, C-298/96, EU:C:1998:372, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo), tak jak przypomniano to już w pkt 68 niniejszego wyroku.

- 96 Niemniej jednak, jak wskazała Komisja, spory dotyczące zwrotu kwot nienależnie wypłaconych w świetle prawa Unii powinny być rozstrzygane, przy braku przepisów Unii, przez sądy krajowe na podstawie ich prawa krajowego, z zastrzeżeniem jednak ograniczeń, jakie wynikają z prawa Unii, w tym sensie, że krajowe przepisy szczególne nie mogą prowadzić do tego, iż odzyskanie nienależnej pomocy będzie praktycznie niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, a ustawodawstwo krajowe powinno być stosowane w sposób niedyskryminujący w porównaniu z procedurami służącymi do rozstrzygania sporów krajowych tego samego rodzaju (wyroki: z dnia 16 lipca 1998 r., Oelmühle i Schmidt Söhne, C-298/96, EU:C:1998:372, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 15 stycznia 2009 r., Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank, C-281/07, EU:C:2009:6, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 97 Tym samym nie można uznać za sprzeczną z prawem Unii okoliczności, że prawo krajowe regulujące dochodzenie zwrotu świadczeń pieniężnych wypłaconych nienależnie przez administrację publiczną uwzględnia obok zasady legalności również zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz zasadę pewności prawa, ponieważ zasady te należą do porządku prawnego Unii (wyroki: z dnia 19 września 2002 r., Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 21 czerwca 2007 r., ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, pkt 24).
- 98 W szczególności zasada pewności prawa wymaga, aby dane uregulowanie wspólnotowe umożliwiało zainteresowanym dokładne zapoznanie się z zakresem obowiązków, które uregulowanie to na nich nakłada. Jednostki powinny bowiem mieć możliwość jednoznacznego poznania swoich praw i obowiązków i podjęcia w związku z tym odpowiednich działań (wyrok z dnia 21 czerwca 2007 r., ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 99 W niniejszym przypadku z analizy pytania trzeciego lit. a) wynika, że przepis figurujący w pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, interpretowany z uwzględnieniem kontekstu, w jaki przepis ten się wpisuje, oraz z punktu widzenia istotnego celu, jaki realizują znajdujące zastosowanie przepisy, umożliwiał jednostce, będącej ostatecznym beneficjentem unijnej pomocy finansowej, dokładne poznanie zakresu nałożonych na nią obowiązków, tak że była ona w stanie jednoznacznie poznać swe prawa i obowiązki oraz podjąć w związku z tym odpowiednie działania.
- 100 W związku z tym interes Unii w odzyskaniu pomocy, która została otrzymana z naruszeniem zasad jej przyznawania, powinien zostać w pełni uwzględniony przy ocenie wchodzących w grę interesów, w tym również tego, czy uwzględniono – poza tym, co zostało przypomniane poprzednim punkcie – że zasada pewności prawa stoi na przeszkodzie temu, by beneficjent pomocy był zobowiązany do jej zwrotu (wyroki: z dnia 19 września 2002 r., Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 21 czerwca 2007 r., ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, pkt 32).
- 101 Ponadto wyłącznie beneficjent, który działał w dobrej wierze, jeśli chodzi o prawidłowość przyznania pomocy, może kwestionować żądanie jej zwrotu (wyroki z dnia 19 września 2002 r., Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 102 W świetle powyższych rozważań na pytanie czwarte należy udzielić odpowiedzi, że w okolicznościach takich jak te w postępowaniu głównym wykładni przepisów prawa Unii należy dokonywać w taki sposób, że wobec braku ograniczenia skutków niniejszego wyroku w czasie przepisy te nie stoją na przeszkodzie temu, by uwzględnić zasadę pewności prawa w celu wyłączenia żądania zwrotu nienależnie przyznanej pomocy, pod warunkiem że określone warunki zwrotu świadczeń finansowych będą takie same jak w przypadku zwrotu czysto krajowych świadczeń finansowych, że interes Unii zostanie w pełni uwzględniony i że zostanie wykazana dobra wiara beneficjenta.

W przedmiocie kosztów

¹⁰³ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

- 1) Wykładni pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r., ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw, w zakresie, w jakim przepis ten odnosi się do inwestycji realizowanych „w gospodarstwach [lub pomieszczeniach] nienależących do organizacji producentów”, należy dokonywać w taki sposób, że:
 - sam fakt, że inwestycja zrealizowana w ramach programu operacyjnego, o którym mowa w art. 60 ust. 1 tego rozporządzenia, została zlokalizowana na nieruchomości, której właścicielem jest osoba trzecia, a nie dana organizacja producentów, nie stanowi co do zasady, zgodnie z pierwszym z przywołanych przepisów, przyczyny niekwalifikowania się do pomocy wydatków poniesionych przez tę organizację producentów z tytułu tej inwestycji;
 - wspomniany pkt 23 załącznika IX odnosi się do inwestycji realizowanych w gospodarstwach lub pomieszczeniach, które pod względem zarówno faktycznym, jak i prawnym znajdują się pod wyłączną kontrolą tej organizacji producentów, w ten sposób, że wykorzystanie tych inwestycji z zyskiem dla osoby trzeciej jest wykluczone.
- 2) Wykładni zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań należy dokonywać w taki sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie temu, by w okolicznościach takich jak te w sprawie w postępowaniu głównym właściwy organ krajowy z jednej strony odmówił wypłaty pozostałej części pomocy finansowej wnioskowanej przez organizację producentów na inwestycję ostatecznie uznaną za niekwalifikującą się do tej pomocy na podstawie pkt 23 załącznika IX do rozporządzenia wykonawczego nr 543/2011, a z drugiej strony żądał od tej organizacji producentów zwrotu pomocy już uzyskanej na tę inwestycję.
- 3) W okolicznościach takich jak te w sprawie w postępowaniu głównym wykładni przepisów prawa Unii należy dokonywać w taki sposób, że wobec braku ograniczenia skutków niniejszego wyroku w czasie przepisy te nie stoją na przeszkodzie temu, by uwzględnić zasadę pewności prawa w celu wyłączenia żądania zwrotu nienależnie przyznanej pomocy, pod warunkiem że określone warunki zwrotu świadczeń finansowych będą takie same jak w przypadku zwrotu czysto krajowych świadczeń finansowych, że interes Unii Europejskiej zostanie w pełni uwzględniony i że zostanie wykazana dobra wiara beneficjenta.

Podpisy